

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Інститут фізики НАН України**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директором Інституту фізики НАН
України, член-кор. НАНУ, д.ф.-м.н.

Бондар
(підпись)

М.В. Бондар

« 27 » жовтня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВК.09

Динамічна голограмія і фізичні основи оптичних методів обробки інформації

для аспірантів

спеціальності: 104 Фізика і астрономія

третього (освітньо-наукового) рівня
вищої освіти – доктор філософії

Київ - 2023

Розробник:

Провідний науковий співробітник відділу фізики кристалів Інституту фізики НАНУ,
доктор. фіз.-мат. наук С.А. Бугайчук/С.А. Бугайчук/

Робочу програму узгоджено науково-методичною радою

Протокол № 10-1 від 24 жовтня 2023 р.

Головою науково-методичної ради М.В. Бондар/ /М.В. Бондар/

Робочу програму затверджено Вченою радою Інституті фізики НАНУ

Протокол № 10 від 26 жовтня 2023 р.

Голова Вченої ради М.В. Бондар/ /М.В. Бондар/

**Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-наукової програми зі
спеціальності 104 «Фізика та астрономія» 27 жовтня 2023р.**

Гарант освітньої програми М.В. Бондар/ /М.В. Бондар/

Пролонговано Вченою радою Інституту фізики НАН України:

навчальні роки пролонгації	Голова Вченої ради ІФ НАН України	підпис	№ протоколу	дата протоколу
20 ____/20 ____				
20 ____/20 ____				
20 ____/20 ____				
20 ____/20 ____				

1. Загальні відомості

Найменування показників	Характеристика дисципліни за ценною формою навчання
Вид дисципліни	вибіркова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів / годин	4/120
Курс	2
Семестр	2
Кількість змістових модулів з розподілом	1
Обсяг кредитів	4
Обсяг годин, В тому числі:	120
Лекції	20
Індивідуальні заняття	25
Самостійна робота	75
Форма підсумкового контролю	екзамен

2. Мета, завдання та очікувані результати навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни ВК.09 «Динамічна голограмія і фізичні основи оптичних методів обробки інформації» є нормативним документом, який розроблений на основі освітньо-наукової програми, далі ОП, (затверджена Вченуою радою Інституту фізики НАН України, протоколом, № 10 від 26 жовтня 2023 року) підготовки здобувача третього рівня відповідно до навчального плану спеціальності 104 «Фізика та астрономія»

Передумова вивчення. Навчальний курс ВК.09 «Динамічна голограмія і фізичні основи оптичних методів обробки інформації» є складовою циклу професійної підготовки фахівців третього освітньо-кваліфікаційного рівня “доктор філософії”. Програма курсу орієнтована на аспірантів, які вже знайомі з загальним курсом фізики оптики, твердого тіла, молекулярної фізики, термодинаміки та математичною фізигою.

Мета навчальної дисципліни. ВК.09 «Динамічна голограмія і фізичні основи оптичних методів обробки інформації»: отримання базових знань в галузі нелінійної оптики, зокрема методів перетворень лазерних пучків і оптичних зображень при їх взаємодії в нелінійних середовищах, ознайомлення з експериментальними методами дослідження та обробки результатів, вивчення методів виконання досліджень нелінійно-оптичних властивостей неорганічних та органічних матеріалів, ознайомлення з технологіями виготовлення голограм різних типів та впливу технологічних особливостей на реальні властивості досліджуваних структур.

Зміст навчальної дисципліни. Теоретичні та практичні знання, набуті при вивчені дисципліни ВК.09 «Динамічна голограмія і фізичні основи оптичних методів обробки інформації», поглиблене ознайомлення з сучасними знаннями в області експериментальних і теоретичних досліджень методів динамічної голографії, фізичних явищ, що лежать в їх основі, запису динамічних граток в різних нелінійно-оптичних середовищах, включаючи нанокомпозити на основі органічних матеріалів; з сучасними використаннями динамічної голографії, зокрема, в системах обробки і перетворення оптичної інформації та в системах голографічної пам'яті, перспективними напрямками майбутніх застосувань; набуття студентами навичок у творчому розв'язуванні відповідних фізичних задач (з використанням сучасних пакетів програм для розрахунку математичних і фізичних моделей); сприяння розвитку логічного й аналітичного мислення студентів — майбутніх фізиків-науковців і викладачів.

Предметом навчальної дисципліни ВК.09 «Динамічна голограмія і фізичні основи оптичних методів обробки інформації» є викладання базових знань з області динамічної голографії, нелінійних методів керування параметрами лазерних пучків, створення і обробка оптичних зображень.

Основними завданнями навчальної дисципліни ВК.09 «Динамічна голографія і фізичні основи оптичних методів обробки інформації» є формування базису знань в межах матеріалу, що вивчається. Дисципліна готує аспірантів до сприймання матеріалу інших спецкурсів, передбачених програмою спеціалізації.

Фахові програмні результати навчання (вимоги до знань та вмінь)

В результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен

Знати: фундаментальні основи динамічної голографії: методи описання взаємодії лазерних пучків в нелінійних середовищах, фізику фоторефрактивного ефекту в електрооптичних кристалах та в органічних матеріалах, включаючи рідкі кристали; фізику фототрансформацій в фотохромних молекулах і в біологічних фоточутливих молекулах (бактеріородопсині); перетворення лазерних пучків при їх самодифракції на динамічних гратках; обертення хвильового фронту; сучасні застосування динамічної голографії, зокрема, для перетворення зображень і для створення елементів голографічної пам'яті.

Вміти: проводити теоретичне моделювання ефектів самодифракції лазерних пучків в різних нелінійних середовищах; створювати теоретичні моделі, що описують механізми нелінійно-оптичного відкугу і утворення динамічних граток та оптичних зображень в різних середовищах; розробляти експериментальні установки для перетворення лазерних пучків і зображень, що базуються на методах динамічної голографії.

Завданням навчальної дисципліни (відповідно до переліку ОП) ВК.09 «Динамічна голографія і фізичні основи оптичних методів обробки інформації» набути компетентностей:

Загальні: ЗК1, ЗК2, ЗК3.

Спеціальні: СК1, СК2, СК5, СК6

Програмні результати навчання: РН1, РН4, РН5, РН6, РН7, РН8, РН9.

3. Тематичний план

(структурна заликова кредиту)

з навчальної дисципліни ВК.09 «Динамічна голограма і фізичні основи оптичних методів обробки інформації»
(2 курс – 2 семестр)

№	Зміст	Лекції, год.	Індивідуальні заняття, год.	Самостійна робота, год.	Разом, год.
1.	Лекція 1. Вступна лекція.	2	2,5	7	11,5
2.	Лекція 2 Брэггівські гратки і тонкі гратки. Рівняння зв'язаних хвиль для Брэггівських граток (рівняння Когельника). Стационарні розв'язки для двох-пучкової взаємодії на тонких гратках. Використання методу самодифракції хвиль для визначення нелінійно-оптичних констант в тонких середовищах.	2	2,5	7	11,5
3.	Лекція 3. Стационарні розв'язки взаємодії хвиль в Брэггівському режимі. Локальний відгук – перекачка фаз. Нелокальний відгук – перекачка енергії. Коефіцієнт підсилення. Рівняння Стурмана – залежність коефіцієнта підсилення від співвідношення інтенсивностей хвиль.	2	2,5	8	12,5
4.	Лекція 4. Механізми утворення динамічних голографічних граток в різних нелінійно-оптичних середовищах.	2	2,5	7	11,5
5.	Лекція 5. Фоторефрактивний механізм створення динамічних граток. Рівняння Кухтарева для фоторефрактивних кристалів (ФРК).	2	2,5	7	11,5
6.	Лекція 6. Стационарні розв'язки для дифузійного і дрейфового механізмів формування просторового заряду в ФРК.	2	2,5	8	12,5
7.	Лекція 7. Обернення хвильового фронту. Багатопучкова взаємодія. Лазери на голографічних гратках. Системи голографічної пам'яті. Цифрова	2	2,5	8	12,5

	голографія.				
8.	Лекція 8. Фотовольтаїчний ефект. Гіротропний ефект. Поляризаційні умови (векторна взаємодія). Динамічна голограма на поляризаційних гратках.	2	2,5	8	12,5
9.	Лекція 9. Просторові модулятори світла на основі рідких кристалів (РК). Механізми нелінійно-оптичного відгуку в РК. Поверхнево-індукований фоторефрактивний ефект в РК. Електро-оптичні просторово-часові модулятори світла на фоторефрактивних кристалах.	2	2,5	8	12,5
10.	Лекція 10. Надшвидка спектроскопія матеріалів при взаємодії нано- і фемтосекундних імпульсів – методика pump-probe. Сповільнення світла в фоторефрактивних кристалах. Перетворення кольору при взаємодії фемтосекундних імпульсів в ФРК.	2	2,5	7	11,5
Всього		20	25	75	120

Методичне забезпечення навчальної дисципліни забезпечують:

опорні конспекти лекцій, бібліотечні посібники зі списку рекомендованої літератури, електронні посібники, мультимедійні презентації, діючі нормативно-правові законодавчі акти України, довідково-інформаційні інтернет-джерела тощо.

4. Зміст навчальної дисципліни

ВК.09 «Динамічна голограма і фізичні основи оптичних методів обробки інформації»

Тема 1. Вступна лекція.

Історія розвитку динамічної голограми. Ефект перекачки енергії в фоторефрактивних кристалах. Схема експериментальних установок по дослідженню взаємодії хвиль. Голографічне підсилення оптичних пучків. Системи «світло-управляє-світлом». Схеми чисто оптичних перемикачів при чотирьох-пучковій взаємодії (ЧПВ) в фоторефрактивних кристалах. Оптичні логічні елементи на базі ЧПВ. Динамічна голограма в сучасних пристроях оптоелектроніки і в наукових дослідженнях. Запис фотонних суперграток. Голографічні сенсори. Використання динамічної голограми в оптичних комунікаційних мережах.

* Огляд роботи [3]: D.L. Staebler, J.J. Amodei. Coupled wave analysis of holographic storage in LiNbO₃. J. Applied Physics, (1972), Vol. 43, P. 1042-1049.

Література: 1-5.

Тема 2. Бреггівські гратки і тонкі гратки. Рівняння зв'язаних хвиль для Бреггівських граток (рівняння Когельника). Стационарні розв'язки для двох-пучкової взаємодії на тонких граток.

Використання методу самодифракції хвиль для визначення нелінійно-оптичних констант в тонких середовищах.

Нелінійно-оптичні ефекти. Ефект Керра. Нелінійно-оптичні константи. Розповсюдження хвиль в анізотропних нелінійних середовищах. Рівняння зв'язаних хвиль. Виведення рівнянь Когельника для двох зв'язаних хвиль. Експерименти по дифракції Рамана-Ната і дифракції Бретга лазерного променя на акустичних хвилях. Двох-пучкова взаємодія. Дифракційна ефективність. Умови Бретга. Тонкі фазові гратки. Параметр Кука-Кляйна. Стационарні розв'язки рівнянь зв'язаних хвиль для тонких фазових граток при наближенні само-дифракції Рамана-Ната. Метод двох-пучкової взаємодії для визначення нелінійно-оптичних констант в плівках і тонких зразках.

* Властивості динамічних голограм, які використовуються для розробки голографічних сенсорів.
Література: 6-9.

Тема 3. Стационарні розв'язки взаємодії хвиль в Бретгівському режимі. Локальний відгук – перекачка фаз. Нелокальний відгук – перекачка енергії. Коефіцієнт підсилення. Рівняння Стурмана – залежність коефіцієнта підсилення від співвідношення інтенсивностей хвиль.

Рівняння зв'язаних хвиль для умов Бретгівської самодифракції при двох-пучковій взаємодії. Розв'язок для інтенсивностей і фаз двох взаємодіючих хвиль – рівняння Хуінгарда. Перекачка енергії, перекачка фази та їх залежність від співвідношення інтенсивностей вхідних хвиль в фоторефрактивних кристалах, матеріалах з Керрівською нелінійністю та в напівпровідникових підсилювачах. Двох-пучкова взаємодія в середовищах з чисто нелокальним відгуком – рівняння Стурмана. Залежність коефіцієнта підсилення при двох-пучковій взаємодії від співвідношення інтенсивностей вхідних хвиль.

* Розв'язки Когельника для дифракційної ефективності амплітудно-фазових граток. Спектральна чутливість і кутова чутливість Бретгівських граток.

Література: 10-13.

Тема 4. Механізми утворення динамічних голографічних граток в різних нелінійно-оптических середовищах.

Загальна схема фоторефрактивного ефекту. Фоторефрактивні кристали. Диффузійний механізм запису динамічних граток, перекачка енергії. Дрейфовий механізм запису граток, перекачка фази. Механізми нелінійно-оптичного відгуку в різних нелінійно-оптических матеріалах. Теплова нелінійність. Резонансна нелінійність в напівпровідниках. Оптичне параметричне підсилення лазерних пучків в напівпровідникових матеріалах. Photoхромний ефект. Цис-транс фотоізомерізація молекул барвників. Нелінійність насичення поглинання. Трансформаційні перетворення фоточутливих органічних молекул (бактеріородопсину).

* Фактор локального поля в композитних матеріалах з напівпровідниковими і металевими наночастинками.

Література: 12,14,15

Тема 5. Фоторефрактивний механізм створення динамічних граток. Рівняння Кухтарева для фоторефрактивних кристалів (ФРК).

Процеси формування неврівноваженого просторового заряду в фоторефрактивних кристалах (ФРК). Фоточутливі центри в кристалах LiNbO₃. Умова локальної електронейтральності. Електро-оптичний ефект в ФРК. Рівняння Кухтарева для ФРК. Основне наближене рівняння для поля просторового заряду в ФРК. Дифузійна довжина екранування. Дрейфова довжина екранування.

* П'ять основних ефектів в сегнетоелектричних напівпровідниках, що лежать в основі утворення динамічної гратки в ФРК – математичне описання.

Література: 3-4,10,16

Тема 6. Стационарні розв'язки для дифузійного і дрейфового механізмів формування просторового заряду в ФРК.

Стационарні розв'язки рівнянь Кухтарева для інтенсивностей взаємодіючих хвиль та їх фаз. Коефіцієнт підсилення при енергообміні пучків в ФРК. Характерний час і швидкість запису голограм. Ефекти пов'язані з насиченням пасток. Експерименти по перекачці енергії в кристалах

BaTiO_3 , KNbO_3 , недопованих кристалах LiNbO_3 . Підсилення лазерних пучків при дрейфовому механізмі фоторефрактивного ефекту. Експерименти по перекачці енергії в доповани кристалах LiNbO_3 та в кристалах КТР.

* Залежність дифракційної ефективності динамічних граток в ФРК від різноманітності умов запису при дрейфовому механізмі.

Література: 2-4,10,16

Тема 7. Обернення хвильового фронту. Багатопучкова взаємодія. Лазери на голографічних гратках. Системи голографічної пам'яті. Цифрова голографія.

Фізичні основи обернення хвильового фронта (ОХФ) в оптиці. Способи математичного описання ОХФ. Отримання ОХФ в статичній голографії. Отримання ОХФ методом вимушеноого розсіювання світла. Отримання ОХФ методом об'ємної динамічної голографії при чотирьох-пучковій взаємодії (ЧПВ). Умови збереження імпульсу при ЧПВ. Базова схема подвійного ОВФ-дзеркала. Перекачка енергії в схемі подвійного ОХФ-дзеркала; залежність від співвідношення інтенсивностей вхідних хвиль. Практичні використання ОХФ-дзеркал. Лазери на динамічних голографічних гратках. Поріг генерації лазерів. Схеми з лінійним резонатором ЧПВ. Схеми з кільцевим резонатором ЧПВ. Лазери з ОХФ-дзеркалом на основі ФРК. Голографічна пам'ять. Методи створення елементів голографічної пам'яті. Постійна і динамічна голографічна пам'ять на ФРК. Відтворення зображень в схемах динамічної голографії. Асоціаційна голографічна пам'ять. Методи мультиплексування зображень. Цифрова голографія.

* Використання ОХФ-дзеркал для покращення діаграми направленності напівпровідникових лазерів.

Література: 12,17-20.

Тема 8 Фотовольтаїчний ефект. Гіротропний ефект. Поляризаційні умови (векторна взаємодія). Динамічна голографія на поляризаційних гратках.

Фотовольтаїчний ефект. Характеристики кристалів SPN. Експериментальні схеми по вимірюванню фотовольтаїчного ефекту в ФРК. Ефект оптичної активності. Електро-оптичний ефект в оптично активних кристалах. Фоторефрактивні кристали $\text{Bi}_{12}\text{SiO}_{20}$ (BSO), $\text{Bi}_{12}\text{TiO}_{20}$ (BTO). Поляризаційна голографія. Метод формування поляризаційних динамічних граток. Формування рельєфних поверхневих граток в полімерних матеріалах методом поляризаційної голографії. Використання поляризаційної голографії для дослідження трансформацій молекул бактеріородопсину під дією лазерного випромінювання. Голографічні оптичні фільтри, сенсори. Голографічні оптичні пінцети.

* Використання голографічних оптических пінцетів для дослідження біологічних об'єктів.

Література: 2,6-7,10,12.

Тема 9. Просторові модулятори світла на основі рідких кристалів (РК). Механізми нелінійно-оптичного відгуку в РК. Поверхнево-індукований фоторефрактивний ефект в РК. Електро-оптичні просторово-часові модулятори світла на фоторефрактивних кристалах.

Просторово-часові модулятори світла на основі рідких кристалів (spatial light modulators – SLM). Використання SLM в системах голографічної пам'яті. Орієнтаційна оптична нелінійність в рідких кристалах (РК). Поверхнево-керований фоторефрактивний ефект в РК. Експериментальні дослідження запису динамічних граток в РК комірках. Поздовжній і поперечний електро-оптичні ефекти в фоторефрактивних кристалах. Електро-оптичні просторово-часові модулятори світла на ФРК.

* Фізичні механізми, що лежать в основі створення голограмічних дисплеїв.

Література: 2,20-21.

Тема 10. Надшвидка спектроскопія матеріалів при взаємодії нано- і фемтосекундних імпульсів – методика pump-probe. Сповільнення світла в фоторефрактивних кристалах. Перетворення кольору при взаємодії фемтосекундних імпульсів в ФРК.

Основи методики спектроскопії з надшвидокою часовою роздільною здатністю – pump-probe. Приклади використання методу pump-probe для виявлення механізмів нелінійно-оптичного відгуку в ФРК і в напівпровідниках. Взаємодія лазерних імпульсів в ФРК. Захоплення, зберігання і

вивільнення лазерних імпульсів в ФРК. Спovільнення світла в ФРК при двох-пучковій взаємодії, и при чотирьох-пучковій взаємодії. Теоретичне моделювання сповільнення світла. Формування солітона огинаючої амплітуди гратки при взаємодії світла в ФРК. Взаємодія фемтосекундних імпульсів в фоторефрактивних матеріалах. Динаміка формування інтерференційної картини і еволюції глибини модуляції гратки в залежності від частоти взаємодіючих лазерних імпульсів. Експерименти по перетворенню кольору при взаємодії хвиль в ФРК.

*Методика pump-probe в Інституті фізики НАН України, та її використання для наукових досліджень.

Література: 22-24.

Примітка: * Позначені теми для опрацювання в самостійній роботі.

5. Індивідуальні заняття

з навчальної дисципліни ВК.09 «Динамічна голограмія і фізичні основи оптичних методів обробки інформації»

Практичне закріплення лекційного матеріалу та наукові доповіді аспіранта пов'язані з темами лекцій і є частиною змісту дисципліни.

6. Самостійна робота

з навчальної дисципліни ВК.09 «Динамічна голограмія і фізичні основи оптичних методів обробки інформації»

№	Зміст самостійної роботи аспірантів	Обсяг, годин
1.	Вивчення матеріалу лекції	30
2.	Опрацювання матеріалу, що винесений на самостійне вивчення	45
Усього за навчальну дисципліну		75

7. Методи викладання:

з навчальної дисципліни ВК.09 «Динамічна голограмія і фізичні основи оптичних методів обробки інформації»

У процесі викладання дисципліни використовуються такі методи:

- 1) методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності (бесіда, лекція; ілюстрація; лабораторні роботи, реферати; самостійна робота студентів);
- 2) методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності (навчальні дискусії, модульно-рейтингова система знань);
- 3) методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.

8. Рейтингова система оцінювання

з навчальної дисципліни ВК.09 «Динамічна голограмія і фізичні основи оптичних методів обробки інформації»

Основними формами організації контролю у процесі вивчення студентами даної дисципліни є індивідуальна, групова та фронтальна перевірка знань, вмінь та навичок студентів (усна та письмова). Рейтинг аспіранта складається з наступних отриманих балів:

1. Експрес-контроль – 20 балів. (усне опитування чи самостійні роботи під час навчального процесу)
2. Практичні заняття та самостійна робота – 40 балів.
3. Екзамен – 40 балів.

Заохочувальні та штрафні бали

1. При відсутності на лекції/практичному занятті без поважних причин -2 бали

2. Подана в журнал стаття чи виступ на конференції за темою курсу +10 балів.

Сума як штрафних так і заохочуваних балів розраховується за формулою $0,1R$, де R – загальна кількість балів, і не має перевищувати в цілому 10 балів.

Шкала рейтингів.

Загальна кількість балів, яку аспіранта може отримати під час вивчення курсу складається із суми вагових балів отриманих протягом вивчення дисципліни

$$R=20+40+40=100 \text{ (балів)}$$

Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Значення оцінки	Рейтинг у відсотках, %
A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими незначними недоліками.	90-100
B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.	82-89
C	Добре – добрий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з незначною кількістю помилок.	75-81
D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або ж професійної діяльності.	69-74
E	Достатньо - мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу.	60-68
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливістю повторного перескладання після самостійного доопрацювання.	35-59
F	Незадовільно з з обов'язковим повторним вивченням курсу – низький рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу, що вимагає повторного вивчення матеріалів курсу.	1-34

9. Орієнтовний перелік екзаменаційних питань

з навчальної дисципліни ВК.09 «Динамічна голографія і фізичні основи оптичних методів обробки інформації»

I. Фізичні основи динамічної голографії

- “Товсті” і “тонкі” голографічні гратки. Умова Кука-Кляйна. Умови Брегга. Амплітудні гратки. Фазові гратки.
- Рівняння зв’язаних хвиль для Бреггівських граток. Рівняння Когельника. Коєфіцієнт зв’язку.
- Стационарні розв’язки для “тонких” граток при самодифракції хвиль. Визначення нелінійно-оптичних коєфіцієнтів матеріалів методом двох-пучкової взаємодії в тонких зразках.
- Стационарні розв’язки зв’язаних хвиль для умови Брегга. Перекачка енергії. Перекачка фази. Дифракційна ефективність. Коєфіцієнт підсилення.
- Рівняння Кухтарева для фоторефрактивних кристалів.
- Електрооптичний ефект.
- Основне наближене рівняння для поля просторового заряду в фоторефрактивних кристалах.
- Схеми двопучкової взаємодії. Багатопучкова взаємодія.
- Обернення хвильового фронту. Методи отримання ОХФ.

10. Фотовольтаїчний ефект.

II. Практисні застосування систем динамічної голографії

11. Нелінійни матеріали, що використовуються в схемах динамічної голографії.
12. Залежність дифракційної ефективності від співвідношення інтенсивностей хвиль.
13. Відтворення зображень в схемах динамічної голографії.
14. Системи голографічної пам'яти. Цифрова голографія.
15. Динамічна голографія на поляризаційних гратках.
16. Просторово-оптичні модулятори світла (SLM).
17. Захоплення, зберіганні і звільнення оптичних імпульсів в РФК.
18. Сповільнення світла в фоторефрактивних кристалах.
19. Перетворення кольору при взаємодії хвиль в фоторефрактивних кристалах.
20. Pump-probe експерименти. Нелінійна спектроскопія з високою часовою роздільною здатністю.

10. Рекомендована література:

з навчальної дисципліни ВК.09 «Динамічна голографія і фізичні основи оптичних методів обробки інформації»

Основна:

1. В.Л. Винецкий, Н.В. Кухтарев. Динамическая голография. М:Наука, 1990.
2. М. П. Петров, С.И. Степанов, А.В. Хоменко. Фоторефрактивные кристаллы в когерентной оптике. Санкт-Петербург:Наука, 1992.
3. D.L. Staebler, J.J. Amodei. Coupled wave analysis of holographic storage in LiNbO₃. J. Applied Physics, (1972), Vol. 43, P. 1042-1049.
4. Photorefractive materials and applications, Ed. by P. Gunter and J.-P. Huignard, TAP 61, 62. Heidelberg: Springer Verlag, 1988.
5. L. Hesselink, J. Feinberg, G. Roosen. Cluster issue on controlling light with light. J. Phys. D: Appl. Phys., (2008), Vol. 41, P. 224001-224997.
6. И.Р. Шен. Принципы нелинейной оптики. М:Наука, 1989.
7. Я. Ярив, П. Юх. Оптические волны в кристаллах. М:Мир, 1987.
8. H. Kogelnik. Coupled wave theory for thick hologram gratings. The Bell System Technical Journal, (1969), Vol. 48, № 9, P. 2909-2947.
9. S. Bugaychuk, A. Iljin, O. Lytvynenko, L. Tarakan, L. Karachevtseva. Enhanced nonlinear optical effect in hybrid liquid crystal cells based on photonic crystal. Nanoscale Research Letters, (2017), Vol. 12, № 449, P. 1-9.
10. P. Yeh. Introduction to photorefractive nonlinear optics. New York: John Wiley Son, 1993.
11. M. Chi, J.-P. Huignard, P. Petersen. A general theory of two-wave mixing in nonlinear media. J. Opt Soc. Am. B, (2009), Vol. 26, P. 1578-1584.
12. P. Gunter, J.-P. Huignard. Photorefractive materials and their applications, 1, 2 and 3. New York: Springer, 2006.
13. S. Sturman, E. Povidilov, M. Gorkunov. Regime of feedback-controlled beam coupling. Phys. Rev. E, (2005), Vol. 72, P. 016621-1-11.
14. Holograms — recording materials and applications, Ed. I. Naydenova, Publisher in Tech. DOI: 10.5772/751, 2011.
15. Holograms — basic principles and contemporary applications, Ed. E. Mihaylova, Publisher in Tech. DOI: 10.5772/46111, 2013.

- 16.** L.V. Vinetski, N.V. Kukhtarev, V.B. Markov, S.G. Odoulov, M.S. Soskin. Hologram recording in electrooptic crystals. *Ferroelectrics*, (1979), Vol. 22, P. 948-964.
- 17.** Б.Я. Зельдович, Н.Ф. Пилипецкий, В.В. Шкунов. Обращение волнового фронта. М:Наука, 1990.
- 18.** Phase conjugate laser optics, Eds. A. Brignon and J.-P. Huignard. New York: Wiley, 2004.
- 19.** С.Г. Одолов, М.С. Соскин, А.И. Хижняк. Лазеры на динамических решетках. М:Наука, 1990.
- 20.** R.K. Banyal. Data storage and retrieval using photorefractive crystals (holographic memories). A Thesis presented for the degree of Doctor of Phylosophy, 2005.
- 21.** T. Haist, W. Osten. Holography using pixelated spatial light modulators — Part 2: applications. *Journal of Micro/Nanolithography, MEMS, and MOEMS*, (2015), Vol. 14, № 4, P. 041311-1-13.
- 22.** M. Astic, Ph. Delayer, R. Frey, et.al. Time resolved nonlinear spectroscopy at the band edge of 1D photonic crystals. *J. Phys. D: Appl. Phys.*, (2008), Vol. 41, P. 224005-1-7.
- 23.** K. Shcherbin, P. Mathey, G. Gadret, R. Guyard, H.R. Juaslin, S. Odoulov. Slowing down of light pulses using photorefractive four-wave mixing: non-tirivial behavior with increasing coupling strength. *Phys. Rev. A*, (2013), Vol. 87, P. 033820-1-7.
- 24.** S. Odoulov, A. Shumelyuk, H. Badorreck, S. Notle, K.-M. Voit, M. Imlau. Interference and holography with femtosecond laser pulses of different colours. *Nature Communications*, (2015), Vol. 6, P. 5866-1-8.

Додаткова:

1. M. Cronin-Golomb, B. Fischer, J.O. White, A. Yariv. Theory and applicaiton of four-wave mixing in photorefractive media. *IEEE J. Quantum Electron*, (1984), Vol. QE-20, № 1, P. 12-30.
2. В.А. Максименко. А.В. Сюй, Ю.М. Карпец. Фотоиндущивные процессы в кристаллах ниобата лития. М:Физматлит, 2008.
3. J. Frejlich. Photorefractive materials: fundamental concepts, holographic recording and materials characterization. John Wiley & Sons, 2007.
4. I. de Oliveira et. al. Photovoltaic effect in $\text{Bi}_{12}\text{TeO}_5$ photorefractive crystals. *Appl. Phys. Lett.*, (2015), Vol. 107, P. 151905-1-4.
5. B.I. Sturman, E.V. Podivilov, M.V. Gorkunov. Photorefractive manipulation of light pulses. *Phys. Rev. A*, (2008), Vol. 77, P. 063808-1-10.
6. E. Podivilov, B. Sturman, A. Shumelyuk, S. Odoulov. Light pulse slowing down up to 0.025 cm/s by photorefractive two-wave coupling. *Phys. Rev. Lett.*, (2004), Vol. 91, № 8, P. 083902-1-4.
7. M. Jeganathan, M.C. Bashaw, L. Hesselink. Evolution and propagation of grating envelopes during erasure in bulk photorefractive media. *J. Opt. Soc. Am. B*, (1995), Vol. 12, № 7, P. 1370-1383.
8. P. Rose, B. Terhalle, J. Imbrock, C. Denz. Optically induced photonic superlattices by holographic multiplexing. *J. Phys. D: Appl. Phys.*, (2008), Vol. 41, P. 224004-1-4.
9. C. Moser, L. Ho, E. Maye, F. Havermeyer. Fabrication and applications of volume holographic optical filters in glass. *J. Phys. D: Appl. Phys.*, (2008), Vol. 41, P. 224003-1-7.
10. A.K. Yetisen. Holographic sensors. Springer Theses. Switzerland:Springer, 2015.
11. V. Marinova, Shuan Huei Lin, Ken Yuh Hsu. Two-wave mixing in organic-inorganic hybrid structures for dynamic holography. Chapter 21 from the book «Holographic Materials and Optical Systems», Publisher in Tech. DOI: 10.5772/67190, 2017.
12. A.A. Zozulya, D.Z. Anderson. Propagation of an optical beam in a photorefractive medium in the presence of a photogalvanic nonlinearity or an externally applied electric field. *Phys. Rev. A*, (1995), Vol. 51, № 2, P. 1520-1531.
13. Danyu Chen, Fengchun Tian, et.al. Uniformity of image amplification by two-wave mixing in photorefractive crystals. *Optical Engineering*, (2014), Vol. 53, № 3, P. 033106.
14. A.V. Khomenko, I. Rocha-Mendoza. Vectorial two-beam coupling with arbitrary shifted photorefractive gratings: an analytical approach. *Phys. Rev. E*, (2004), Vol. 70, 066615.

15. T. Volk, Th. Woike, U. Doepler, et. al. Ferroelectric phenomena in holographic properties of strontium-barium niobate crystals doped with rare-earth elements. *Ferroelectrics*, (1997), Vol. 203, P. 457-470.
16. S. Sternklar, S. Weiss, M. Segev, B. Fischer. Beam coupling and locking of lasers using photorefractive four-wave mixing. *Optics Letters*, (1986), Vol. 11, № 8, P. 528-530.
17. L. Lombard, A. Brignon, J.-P. Huignard, et.al. Review of photorefractive materials: an application to laser beam cleanup. *C.R. Physique* (Elsevier), (2007), Vol. 88, P. 234-242.
18. S. Zwick, T. Haist, M. Warber, W. Osten. Dynamic holography using pixelated light modulators. *Applied Optics*, (2010), Vol. 49, № 25, P. F47-F58.
19. I. de Olivera, D.A. Capovilla, J.F. Carvalho et al. Photovoltaic effect in $\text{Bi}_{12}\text{TeO}_5$ photorefractive crystals. *Appl. Phys. Lett.*, (2015), Vol. 107, P.151905-1-4.
20. N. Ishii, T. Kato, J. Abe. A real-time dynamic holographic material using a fast photochromic molecule. *Scientific Reports*, (2012), Vol.2, P. 819-1-5.
21. I.S.V. Yepes, M.R.R. Gesualdi, Dynamic digital holography for recording and reconstruction of 3D images using optoelectronic devices, *J. Microwaves, Optoelectronics and Electromagnetic Appl.*, (2017), Vol. 16, № 3, P. 801-815.